

Geopolitika

1. Riziková společnost – na cestě k jiné moderně

To o čem je článek autor shrnuje již v úvodu. Tvrdí, že jedenácté září velmi změnilo jazyk, protože přineslo něco nového, něco, co pomocí pojmů z předjedenáctého září nelze pojmenovat. Toto zhroucení jazyka pak vystihuje i celou společnost, kterou nazývá Rizikovou. Tato světová riziková společnost je charakterizována tím, že svým působením tvoří problémy, které nedokáže řešit, vyvíjí technologie, které nedokáže kontrolovat, a které mohou přinést pro ni řadu rizik, a dokonce ani nemá jazyk, kterým by tato riziková jednání popsala. Podle autora, existují základní tři osy problémů, které se liší v dopadech v kontrolovatelnosti i v možnostech řešení. Jsou to ekologické, ekonomické a politické. Dále vyjmenovává jejich charakteristiky a svůj názor na jejich vývoj. Pojmenovává mimo jiné ekologická a ekonomická rizika zavše hovořící větou: „Vymykají se racionální kalkulaci a pohybují se ve sféře nepředvídatelného chaosu.“ Dále mluví o politické ose, kde se věnuje hlavně mediálnímu obrazu boje po jedenáctém září, o boji proti terorismu, kde hovoří o umělém vytvoření teroristických hrozeb pro zvýšení moci USA. Terorismus jako riziko byl uznán okamžitě, na rozdíl od rizik finančních a enviromentálních. V další kapitole se věnuje politice rizikové společnosti a tvrdí, že se svět spojil proti globálnímu nepříteli – terorismu. K této situaci podává několik ponaučení, které shrnuje pod hesla: Lidí spojuje strach, změna pojmu národní bezpečnost, odhalení chyb neoliberalismu a postavení západní civilizace, nemožnost zajištění národní bezpečnosti u žádného ze států pomocí jen svých prostředků, amerikanizace světa, a poslední: svět musí najít způsob jak civilizovat rizikovou společnost. Zde vidí autor řešení v podobě tolerantního kosmopolitního státu, který řeší příčiny problému terorismu tedy uznání „jiného“ druhého. V poslední části o metodologii světové rizikové společnosti hovoří o nacionalismu, přerodu národních států na kosmopolitní spolu se změnou definic pojmů i pohledů na tuto společnost.

Pohled: Autor mě skoro až dojal svým pohledem na svět. V takovém světě bych nechtěl žít. Skoro bych propadl depresi...Naštěstí v něm ale nežiji. Můj svět jako svět milionů dalších obyčejných lidí je jiný. Jeho líčení je z jeho pohledu pravdivé, opravdu je společnost taková, může být každou chvíli zničena sama sebou, řítí se nekontrolovatelně někam kam nikdo nevidí. Ale pro většinu to není pravda. Není to pravda, protože na to nemyslí (uznávám, že tato věta nepatří do logiky západního nazírání na svět, přesto je podle mého názoru pravdivá) Už jen pocit, že o tom já nerozhoduji a ani nemůžu skoro nic udělat mě nechává klidným. Na druhou stranu lidé mají pud sebezáchovy, a sem tam někteří i přemýšlí, takže ani si nemyslím, že jeho pesimistický pohled je reálný. O jeho pohledu na zlom 11. září: Ano, všichni říkají, že to byl zlom... Tak to asi bude pravda. Pravda je přece to, co říká většina...(tedy v televizi). Já si myslím, že to zas tak úžasný přerod nebyl. Možná pro západní civilizaci. Každý rozumný člověk ví, že boj proti nepříteli se ekonomice a politikům hodí. Bylo to tady vždycky.Ten paradoxní boj za mír. Boj o moc, vlastnění věcí. Bojovalo se proti pohanům, proti Židům, proti černočům, proti vládnoucí vykořisťující třídě, teď se bude bojovat proti teroristům. Až nebudou teroristi (nebo spíše už se skoro zapomene...) bude potřeba vyhlásit nový Velký boj...bude se bojovat třeba proti těm, co jsou nižší než 146 cm, protože se náhodou objeví, že

přenášejí nebezpečné nemoci. Nebo ti vyšší. (podle toho, kdo bude rozhodovat). A pak přijde určitě Konečný mír.

Myšlenka kosmopolitních států je z tohoto pohledu úplně zbytečná, protože když už se nebude bojovat pod záminkou toho, jak lidi vypadají, nebo odkud pocházejí, vymyslí se jiná záminka pro boj. Řešení je jinde: A to v toleranci v myšlení a ovládání sebe. Lidi aby mohli spolu žít za každých okolností a nepotřebovali boj se musí změnit zvnitřku ne zvenku. Filozofie a moudrost je jediným lékem. Původně to tady bylo – náboženství (nebo spíše moudrost za ním) mělo k tomu sloužit – ale jeho nefunkčnost, překroucenost a zneužívání a zavádění úplně někam jinam vedlo k rozkladu společnosti jehož falešná etika a nepochopená morálka nevěstí nic dobrého.

Naštěstí tento pohled je typický pohled západníma očima na svět. Číňan to vidí jinak, stejně jako Ind.

Omlouvám se, že od geografie sklouznu k filozofii, ale nastíněné problémy podle mě opravdu nemají geografická řešení. Geograf nebo sociolog může vymýšlet přechodná řešení. Tam rozhodně kosmopolitní státy s tolerancí mají svá opodstatnění, ale při zakořeněné touze boje v lidech samých se můžeme snažit jak chceme.

Otázky:

- Je podle vás dnes společnost ve větším riziku než před 9/11?
- Jaké jsou podle vás hlavní poslání geopolitického geografa, co má hlavně řešit?
- Jak moc si myslíte, že je terorismus mediálně politicky nafouklé nebezpečí? Kolik je teroristů? Kolik útoků spáchaly? Kolik zabili lidí? Kolik lidí zabil strach z teroristického útoku...?

2. Geopolitiky po skončení studené války

Autor začíná shrnutím studené války jako období možnosti zničení celého lidstva díky atomovému arsenálu, období dvou supervelmocí a přetrvávajícími arsenály atomových a bakteriologických zbraní po tomto období. Dále mluví o pojmu geopolitika, co znamená, jak na ni lze nahlížet, co znamená kritická geopolitika. Píše o tom, jak se vyvíjela geopolitika ve dvacátém století, o snaze vždycky těch jedněch lepších proti těm zlým druhým. Dále článek pokračuje o době po pádu východního bloku a o jedné zbylé - dnes již – hypervelmoci USA, kde například autor ukazuje zajímavá čísla o tom, že zbrojení USA stále roste a opravdu masivně přesahuje ostatní země, samozřejmě díky sebeobraně. V kontrastu ukazuje špatné podmínky Ruska, dále píše i o hrozbách zbraní hromadného ničení, které mohou být velkou hrozbou díky zastaralosti armády (poučení jako u Černobyli). Píše také o této „Ruské hrozbě“ projektech omezování atomových zbraní START. V poslední části autor mluví o současné společnosti jako o tzv. rizikové. Hrozby rozčleňuje do tří bodů - socioenvironmentálních, politickoekonomických a technologických, které dále popisuje. Nakonec hledá řešení národní bezpečnosti a dochází i k tomu, že absolutně bezpečné státy stejně nikdy nebudou, že nebezpečí přichází a bude přicházet zevnitř i zvenku.

Můj názor.

Článek byl celkem zajímavý. Začátek mě celkem zamrazil. Dnes ale atomovou hrozbu já osobně neberu jako velkou hrozbu. Geopolitiku s takovými zbraněmi vidím spíše jako šachovou partii, řešení problémů u stolu, tzn. pro obyčejné lidi relativně výhodnou hru...protože konvenční války byly někdy až příliš krvavé (Piava, Stalingrad). To znamená, že tyto zbraně přinesly i dobré věci. Nebojím se ani zneužití atomovek z Ruských skladů

hlavic, které jsou podle autorovy představy (s mým výkladem) zaprášené, zrezatělé... Rusko si své zbraně moc dobře hlídá a podle mě není možné jejich ukradení teroristy apod. – to je typická bushovská apokalyptická představa, která se hodí do politických pohádek o terorismu, které ale na většinu fungují. Co se týče politiky národní bezpečnosti: Ano, jsem pro bezpečnost, ale nejsem pro bezpečnost takového rázu, abych neměl žádnou svobodu. To mě trochu připomíná kroky americké administrativy po 11. září. Byli prosazeny tvrdé zákony, které mohou kontrolovat každého, každému kontrolovat vše i v jeho soukromí, proč? přeci jen proto, abychom měli větší soukromí před teroristy... Kdo četl Orwela ví, jak funguje ministerstvo Pravdy. Orwell bohužel nevěděl o tom jaké to je, když dostanete implantát, který vás dokonale ochrání před teroristy... Ale to jsou asi iluze na strašení dětí. Geopolitika snad bude dále hrou více různých kultur a pohledů na pravdu, které budou fungovat jako páky k tomu, aby jeden neměl naprostou totalitní nadvládu.

Otázky:

Co je to geopolitika?

Jaká z hrozeb je pro nás nejpravděpodobnější, že se stane?

Jaká je role Číny?